

Т.Б. Кушнір, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИК СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Сучасний інформаційний світ став своєрідним викликом для сфери освіти, яка, за умов наявності такого великого масиву загальнодоступної інформації завдяки Інтернету, вже не може дати людині будь-якого віку такого обсягу знань, яким би вона користувалась усе життя. До того ж людина не може вивчити за обмежений період часу великий масив інформації, яка швидко змінюється. Ще й мінлива ситуація на ринку праці, де спостерігається нестабільність у сфері зайнятості та професій, вимагає постійного оновлення знань та компетентностей.

Навчання впродовж життя є відповіддю на вимоги знаннєвого ринку, конкурентної сфери освітніх послуг у європейському чи світовому масштабі та затребуваних суспільством нових ролей і функцій. Отже, необхідність та цінність перспектив навчання впродовж усього життя, де люди набувають нових і більш відповідних компетентностей, сьогодні більше очевидна, ніж будь-коли.

Основою уміння вчитися впродовж життя є власний досвід навчання, що включає особистісний, культурний, соціальний і професійний розвиток людини, та її здатність до адаптації до умов соціальних й економічних змін у суспільстві. Для того, щоб забезпечити молодим людям фіксований набір навичок або знань у певний час, їм потрібно розвинути стійкість, широкий спектр компетентностей та здатність адаптуватися до змін.

Обґрунтуванню основних компетентностей людей щодо навчання протягом життя присвячена оновлена редакція ключових компетентностей для навчання впродовж життя, схвалена 17 січня 2018 року Європейським Парламентом та Радою Європейського Союзу [1], яка замінює аналогічний документ від 2006 року. Ключовими компетентностями у цьому документі визначаються ті, які потрібні всім людям для особистості та розвитку, працевлаштування, соціальної інтеграції та активної громадянської позиції. Вони складаються зі «знань, навичок та ставлень» і виходять за рамки поняття лише (академічного) «знання».

До ключових віднесено такі вісім компетентностей: 1) грамотність (Literacy competence); 2) мовна компетентність (Languages competence); 3) математична компетентність і компетентність у науках, технологіях та інженерії (Mathematical

competence and competence in science, technology and engineering); 4) цифрова компетентність (Digital competence); 5) особиста, соціальна та навчальна компетентність (Personal, social and learning competence); 6) громадянська компетентність (Civic competence); 7) підприємницька компетентність (Entrepreneurship competence); 8) компетентність культурної обізнаності та самовираження (Cultural awareness and expression competence). Зміст усіх компетентностей суттєво оновлено відповідно до сучасного стану та тенденцій розвитку, лише назва четвертої компетенції – цифрової, не зазнала змін, але зрозуміло, що сутність її кардинально нова.

З метою набуття вказаних та інших компетентностей людина окрім навчання у традиційних навчальних закладах (школи, коледжі, заклади вищої освіти, центри навчання), широко використовує можливості навчання поза офіційним освітнім середовищем, а саме через курси дистанційної освіти, самонавчання за допомогою інтернет-ресурсів, відвідування різноманітних семінарів, майстер-класів, форумів тощо. У таких умовах викладач переходить все більше у віртуальне середовище, отцифровуючи свої знання, а студент бере на себе відповідальність за своє навчання, стає менеджером свого особистого навчального середовища та частиною навчального простору.

Очевидно, що послуги цифрового навчання виходять за межі закладу освіти, але при цьому останні поки ще зберігають свою центральну позицію у ланцюгу безперервного навчання впродовж життя. Вихід інформації у вигляді структурованих знань за межі закладу освіти потребує інституційних змін та подальшого розвитку на їх основі навчально-науково-інноваційних комплексів.

Таким чином, перехід до парадигми «навчання впродовж життя» є відповіддю на виклик, який кидає нам світ, де зміни відбуваються дуже швидко. Тому завданням сучасної освіти є виховання компетентної особистості, яка володіє не лише знаннями, навичками, високими моральними якостями і є професіоналом, а й уміє адекватно застосовувати та оновлювати набуті знання й уміння, займає активну громадянську позицію.

Список джерел інформації

1. Proposal European Parliament and the European Commission for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning (Text with EEA relevance) [Electronics resours]. – Brussels, 17.01.2018 COM(2018) 24 final 2018/0008 (NLE). Available at : <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf>